

פי' בית דין של כהנים היו גזבין לכתולה ארבע באות זה ולא כהן
 בידם חכמי' גמי אפי' משפחות המיוחסות שבישר אם רצו לעשות כדרך שהכתיב
 עושין עושים.

[יב:] מתני' הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אוסרת
 משארסתני נאנסתי כולי' אתמר מנה לי בידך הלה אוי' איני יודע רב הוסי
 ורב יהודה אמ' חייב רב נחמן ור' יוחנן אמרי פטור. ואמר הא דרב הוסי
 ורב יהודה דשמואל דתנן (י"ג.) היתה מעוברת, מה טיבו של עובר זה כאיש פלוני
 וכהן הוא ר' גמליאל ור' אליעזר אומ' נאמנת וכולי' אמר רב יהודה אמר
 שמואל היל' כרבן גמליאל ואמר לי' רב שמואל בר יהודה לרב יהודה אמרת
 לן משמי' דשמואל **היל' כרבן גמליאל אף בראשונה** והיא הנושא אשה הלא כצא
 לה בתולין היא אומר' משארסתני נאנסתי כולי' ואע"ג דאיכא לכיכר אוקיב
 מסונא בחזקת מריה והמוציא מחבירו עליו הראיה האשה היא המוציאה בכך
 מחזקת בעליו צריכה ראייה סבר רבן גמליאל כיון דטענתה משארסתני נאנסתי
 בריא וטענת הבעל עד שלא ארסתוך בשמא בריא עדיף מחזקה. ופרינן לאוקובי
 רב נחמן ור' יוחנן דאמ' אוקים מסונא בחזקת מריה דלא כרבן גמליאל ואסיקנא
 דבהא מנה בידך והלה אוי' איני יודע אפי' רבן גמליאל פוטרי ולא מחייב
 ר' גמליאל הכא אלא מפני דסבר דאמרינן מיגו דאי בעיא היתה טוענת מוכת
 עין אני ופי' לרבנן דאמ' מוכת עין כתובתה מנה כיון דתניא בתולה הנבעלת
 מן הקטן וממי שאינו איש כשרה לכהונה דלא פסלה נפשה מן הכהונה ואמרה
 משארסתני נאנסתי דפסלה נפשה מן הכהונה נאמנת, אבל בטוען מנה לי בידך
 מאי מיגו איכא הילכך אפי' רבן גמליאל כהא כרב נחמן ור' יוחנן סבירא
 ליה דפטור. וסלקא שמעתא בהדין סברא וקיימא לן היל' כרבן גמליאל כהא והיל'
 נמי כר' יוחנן ור' נחמן דלא **תקשי הלכתא אהלכתא** (א).

[יג:] מתני' היא אומרת מוכת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת
 איש את כולי' טענתיהו במאי ר' יוחנן אמר במאתים ומנה ר' אלעזר אמר
 במנה ולא כלום, ופשוטה היא. בשלמא לר' אלעזר היינו דקתני במתני' תרתי
 בעולה ומוכת עין בעולה לאפוקי מדרי' חייא בר אבין אמר רב ששת דאמר
 כנסח בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. קתני במתניתין עד
 שלא ארסתוך וחיח מקחי מקח טעות ואוקימנא מקח טעות לגמרי משמע מכלל
 שחכונם בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כתובה כלל. היא אומרת מוכת
 עין וחוא אומר לא כי כולי' וחלקו שם ר' יוחנן ור' אלעזר זה אוי' טענתיהו
 במאתים ומנה וזח אוי' במנה ולא כלום ולדברי הכל אית לה או מאתים או

(א) ע"י אוצר החשובות צד 46 תערה א'.

מנה ומתני' לא הכיר בה לאפוקי מדר' אמי בר חמא דא' אבל לא הכיר בה דברי הכל ולא כלום. ושמעת דרב חייה בר אבין ודר' אמי בר חמא בהלכה שלמעלה מזו, אלא לר' יוחנן תרתי למה לי, פשוטה היא. **בתייתא אע"ג** דליכא למיטר מיגו פי' האומר מוכת עין אני מאי מיגו איכא אין לה טענה **אחרת טובה לה מזו.**

מתני' ראוה מדברת עם אחד מה טיבו של זה כול'. מאי מדברת זעירי אמר נסתרה רב אסי אמר נבעלה, ואמרי' בשלמא לזעירי התנא שנה מדברת והוצרך לומר דלא תימא מדברת בלבד אלא אפי' אם היא מעוברת וא' לפלוני נבעלתי והוא כשר נאמנת אלא לרב אסי נבעלה ונתעברה דין אחד הוא תרתי למה לי, ופריק רב אסי איצטריך נבעלה לאכשורי בה, נתעברה בתה והא קמשי' לן נאמנת לעצמה ולבתה.

פי' היניחא למאן דאמר המכשיר בה מכשיר בכתה, הוא ר' יוחנן. אלא למאן דאמר לדברי המכשיר בה פוסל בכתה, ר' אלעזר, כדבעי למיטר לקמן. (ס) דדייקינן אליבא דר' יהושע בהא ואמרי' הא דרב דאמר באחרית מסכת קדושין מלקין על הייחוד ואין אוסרין על הייחוד דלא כר' יהושע דהא ר' יהושע מוקים לה להא שראוה מדברת בחזקת בעולה לנתין ולממזר וקיימא לן כל שנבעלה לפסול לה פסלה מן הכהונה, ופרקי' אפי' תימא רב דאמר כר' יהושע ולא דאסירי' אלא משום מעלה עשו ביוחסין שמע מיני'.

[יג:] פי' חורבא דמתא כגון מתא דרוכה ישראל וכל ישראל זולתי קרוביה כשרין לה אבל חורבא דברא דאתו מכול' עלמא רוב האומות פסולין לה. ומותבינן הא דתניא בתוספתא בהא עיניינא זו עדות שהאשה כשרה לה ור' יהושע אמר אינה נאמנת כול'. הושבתני על המעוברת דקאמר לה אף לזו יש עדים שהרי כר' [יסה בי]ן שיניה שכיון שהיא מעוברת עוברת מעיד עליה שנבעלה וכאילו יש לה עדים מה תשיבו על המדברת פי' מכלל דמדברת לא נבעלה. ואמר להן מדברת היינו שבויה גם השבויה אין בה עדים שנבעלה אלא שנשבות בידיהם כמו שיש עדים שראו זו מדברת עם זה ואמרו גבי שבויה רוב גויים פרוצים בעריות הם ואמר להם הוא אין אפוטרופוס על העריות. פי' אפי' חסיד שבחסידים אין ממנין אותו אפוטרופוס על העריות. קתני מיהא תרתי מדברת ומעוברת תיובתא דרב אסי תיובתא. ודחינן ותיפוק ליה דהכא במתני' בראוה מדברת רוב כשרין אצלה דהא במתא היא אבל בשבויה ביד גויים רוב פסולין אצלה ולמה מדמין זו לזו ומדלא מותכי לי לר' יהושע הכא ש"מ דפוסל פוסל אפילו ברוב כשרין. רוב כשרים ורוב פסולים דינם שוה. רבן גמליאל ור' אליעזר מכשיר אפי' בכתה כשאומרת לכשר נבעלתי כשירה היא וגם בתה נכשרת בעדותה. אבל ר' יהושע שפוסל בה פוסל אפי' בכתה ור' אלעזר אמר אפי' רבן גמליאל דמכשיר בה משום דאית בה חזקה

ירושלמי כתובות פרק א הלכה ח

גמרא מהו מדברת נבעלת ולמה תנינן מדברת לשון נקי רבי אומר נקי

ריטב"א על כתובות דף יג/א

לא מפיה אנו חיין. נקט האי לישנא דרך צחות, לפי ששנינו במסכת אבות (פ"א מי"ח) על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום:

שיטה מקובצת על כתובות דף יב/ב

ו"ל מרנא ורבנא הרב הגדול מהר"ר דוד בן אבי זמרה ז"ל רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין וכו' יש לדקדק מה ר"ל בזה הלשון של לא מפיה אנו חיין ועוד שלא היל"ל אלא אינה נאמנת לקושיא הא' י"ל שמפני שיש לנו שעל ג' דברים העולם עומד והא' מהם הוא על האמת וזו האשה אליבא דרבי יהושע אינה נאמנת ומש"ה אומר אין אנו חיין אלא על האמת

...

ויש לי לומר דלכך קאמרי לא מפיה אנו חיין משום דהיא גרמה מיתה לעולם בחלקלקות שפתיה ופתוייה ומאחר שהיא גרמה מיתה לעולם אין אנו חיין אלא על הדין ועל התורה ועל האמת לכך אין להאמינה והיינו דלא קתני כי האי לישנא גבי איש כלל ואילו לטעמא דעל ג' דברים העולם עומד מה לי איש מה לי אשה

פרוש הגר"א ז"ל על ספר יצירה - פרק א משנה א

וכן הם באדם שכל המעשה כולל בברית שלכן הן שתי בריתות ברית הלשון וברית המעורר נגד תורה ומצות

ספר מחשבות חרוץ - אות ח

וזהו עיקר מעלת ישראל שיש להם יחוס. וכמו שאמרו ז"ל (ילקוט שמעוני תרפ"ד) הביאו לי ספר יוחסין כדרך שבני מביאים, מה שאין כן עכו"ם עם הדומה לחמור אין אב לעכו"ם ללכת אחר משפחת אב וכבהמה דאין לה יחוס, ועל כן אמר (בראשית מ"ט, י"ט) גד גודד יגודנו כי היוצאים לגדוד במלחמת בית דוד גם כן היו מיוחסים כמו שאמרו בקידושין (ע"ו ע"ב), וזהו בא גד גא דביתא כי עיקר המזל טוב הוא היחוס וכמו שכתב בעשרה מאמרות דנפשות האבות הם נעשים מזל לבנים, והיינו כי המזל הוא האין שממנו נמשך היש והוא כח הנעלם שבאב שממנו נמשכו הבנים, ועל כן כשנולד בן או כשנושא אשה כדי לקיום המין והיחוס אומרים מזל טוב דבזה נבנה המזל ומברכים שיהיה לטוב, ובית היינו יחוס המשפחה כמו בית אהרן בית דוד ובית ישראל וזהו גא דביתא, ותחילה הוא גא דביתא תיקון עצמו ומשפחתו ואחר כך גא דעלמא תיקון כל העולם כולו הנתלים בו:

...

ופנחס זה אליהו (כמו שכתב רש"י בבא מציעא קי"ד ע"ב) הוא המקנא על זה ונתכהן אז (זבחים ק"א ע"ב) שיזכה לכתר כהונה שהוא שורש שמירת היחוס דבני ישראל כמו שאמרו בפרק קמא דכתובות (י"ג.) איש פלוני וכהן הוא פירש רש"י מיוחס, והוא על ידי ההגדרה בתאוות דעיקרה בכהנים דעל כן נקראו קדושים לאלקיהם וכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, ועל כן הסוטה צריך להביא אל הכהן, ושבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו (יומא ב'). להוסיף קדושה על קדושה שבא לכפר אז על מעשה עזא ועזאל כמו שאמרו ביומא (ס"ז ע"ב), היינו בתאוות לדחות השטן המשטין על זה, וכן לפני שריפת הפרה הבאה לטהר מטומאת מת שהוא להסיר חלאת המיתה, ועל כן שפתי כהן וגו' ותורה וגו' כי מלאך וגו' (מלאכי ב', ז') היינו נקי מתאוות כמלאך דזהו עיקר הבדל בין מלאך לאדם: